

DŽEJN OSTIN

POD TUĐIM
UTICAJEM

Prevela Branislava Maoduš

 izdavaštvo **vulkan**

Beograd, 2015.

1

Ser Volter Eliot iz Kelinč hola u Samerssetširu bio je čovek koji, zarad sopstvenog užitka, nikada u ruke nije uzeo nijednu knjigu osim *Baronetstva*; u njoj je pronalazio zanimanje u časovima dokolice, i utehu u trenucima potištenosti; tako su mu se u duši budila osećanja divljenja i poštovanja dok posmatra oskudne ostatke najranijih povelja kojima se dodeljuju prava i titule; tako su sva neprijatna osećanja proizišla iz domaćih nesuglasica sasvim prirodno ustupala mesto sažaljenju i preziru dok je listao gotovo beskrajn spisak novoproglašanih baroneta u proteklom veku; i tu je, ako bi ga svaka druga stranica izneverila, mogao da čita svoju ličnu istoriju sa zanimanjem koje nikada nije slabilo. Ovo je bila stranica na kojoj se najmilija knjiga otvarala:

ELIOT IZ KELINČ HOLA

Volter Eliot, rođen 1. marta 1760. godine, u brak stupio 15. jula 1784. godine, sa Elizabet, kćerkom Džejmisa Stivensona,

štitonoše iz Saut Parka u Glosterskoj grofoviji, s kojom je (a ona se upokojila 1800. godine) izrodio Elizabet, rođenu 1. juna 1785. godine; En, rođenu 9. avgusta 1787. godine; sina, mrtvo-rođenog 5. novembra 1789. godine; Meri, rođenu 20. novembra 1791. godine.

Upravo je tako u ovom paragrafu pisalo kada je on izašao iz stamparevih ruku; ali ga je ser Volter dopunio dodavši iza datuma Merinog rođenja, kao obaveštenje sebi i svojoj porodici, sledeće reči: „U brak stupila 16. decembra 1810. godine, sa Čarlsom, sinom i naslednikom Čarlsa Mazgrouva, štitonoše iz Aperkrosa u Samersetskoj grofoviji“, a upisao je i tačan dan i mesec kada je ostao bez supruge.

Zatim je usledila istorija uspona ove drevne i uvažene porodice izneta uobičajenim rečima; kako su se prvi put nastanili u Češirskoj grofoviji, kako su navedeni u Dagdejlovoj* knjizi, kako su obavljali službu velikog šerifa** i predstavljali varoš u tri uzastopna saziva parlamenta, kako su se pokazali kao odani kruni i kako im je ukazana čast dodelom titule baroneta u prvoj godini vladavine Čarlsa II, a bile su tu pobrojane i sve one Elizabete i Meri kojima su se ženili; i sve je to zajedno činilo dve sasvim lepe strane duodecim formata a završavalo se grbom i motom: „Glavno sedište, Kelinč hol u Samersetskoj grofoviji“, i ser Volterovim rukopisom:

* *Baronage of England*, autora Vilijama Dagdejla (1605–1686). (Prim. kor.)

** Službenik grofovije; ceremonijalni i neplaćeni položaj, ali ponekad je imao funkciju i vrhovnog sudije u grofoviji. Služba je trajala godinu dana i donosila je veliki ugled. (Prim. prev.)

Zakoniti nasljednik, Vilijam Volter Eliot, štitonoša, praunuk ser Voltera II.

Taština je bila početak i kraj naravi ser Voltera; lična taština, kao i taština zbog društvenog položaja. U mladosti je bio izvanredno naočit; i u pedeset četvrtoj je i dalje bio sasvim oku ugodan. Malo je žena koje su o svojoj spoljašnjosti vodile računa kao što je to on činio, niti je lakej i kod novoproglašenog lorda mogao biti ushićeniji svojim položajem u društvu. Smatrao je da blagoslov lepote prevazilazi samo blagoslov baronetstva; a upravo je onaj prvi ser Volter Eliot, u kome su se ove vrline sjedinile, bio neprestani predmet njegovog najtoplijeg obožavanja i najdubljeg poštovanja.

A za lepu spoljašnjost i položaj mogao je da zahvali i svome braku; zahvaljujući njima, stekao je ženu čiji je karakter daleko prevazilazio sve ono što je on svojim mogao da zasluži. Ledi Eliot bila je izvrsna žena, razborita i prijatna, čijem sudu i karakteru, ako se izuzme mladalačka zanesenost kojoj je podlegla kada je postala ledi Eliot, nikada nakon toga nije mogla da se pripíše nikakva slabost. Ona je umanjivala, ublažavala ili skrivala njegove slabosti i sedamnaest godina uzdizala njegov ugled; i premda sama nije bila baš najsrećnije stvorenje na svetu, pro našla je dovoljno razloga u svojim obavezama, prijateljima i deci da zavoli svoj život i da se s nemalom tugom rastane od njega kada je kucnuo njen čas. Tri kćeri, a dve najstarije imale su šesnaest i četrnaest godina, bile su poštovanja vredan amanet svake majke, ali i prilično teško breme da se ostavi na poverenje i staranje taštom i budalastom ocu. Imala je ona, doduše, jednu

blisku prijateljicu, razboritu i valjanu ženu, koja se iz velike ljubavi prema njoj nastanila u blizini, u selu Kelinč; i upravo se na njenu dobrotu i savete ledi Eliot u najvećoj meri oslanjala, nadajući se da će ona nastaviti sa obrazovanjem i usađivanjem stabilnih načela, koje je i ona s velikim žarom pružala svojim kćerima.

Ova prijateljica i ser Volter nisu se uzeli, ma kakva bila očekivanja njihovih poznanika u tom smislu. Trinaest godina prošlo je od smrti ledi Eliot, oni su ostali bliski susedi i prijatelji, on i dalje udovac, a ona udovica.

Ovu odluku ledi Rasel, žene stabilnog karaktera, zrelih godina i izvanredno imućne, nema potrebe pravdati svetu koji je skloniji da nerazumno osudi ženu kada se ona ponovo uda nego kada to ne učini; ali ser Volterova odluka da nastavi samački život zahteva objašnjenje. Neka se, dakle, zna da se ser Volter, kako i dolikuje dobrom ocu (nakon što je i sam doživeo neuspeh ili dva u nekim veoma nerazboritim prosidbama) dičio svojom odlukom da zarad svojih kćeri ostane samac. Za najstariju kćer on bi odista sve žrtvovao, ali nije imao mnogo prilike da to učini. Elizabet je u šesnaestoj godini, koliko je to bilo moguće, nasledila sva majčina prava i ugled; a kako je bila veoma naočita i veoma nalik njemu, imala je na njega veliki uticaj i njih dvoje su se zaista lepo slagali. Drugo dvoje dece bilo mu je manje vredno. Meri je stekla malo na ugledu postavši gospođa Čarlsa Mazgrouva; ali En, prefinjena duha i mile naravi, zbog kojih bi je istinski razboriti ljudi visoko cenili, ni ocu ni sestri nije bila važna; njena reč nije imala težinu, a od nje se očekivalo da uvek žrtvuje svoju udobnost i potčini je tuđoj – ona je bila samo En.

Međutim, ledi Rasel je baš nju najviše cenila i bila joj je omiljeno kumče, miljenica i prijateljica. Ledi Rasel ih je sve volela; ali samo je u En videla dostojnu majčinu naslednicu.

Nekoliko godina ranije, En Eliot bila je veoma lepa devojka, ali joj je lepota svenula; a kako je njen otac čak i u punom cvatu njene lepote nalazio malo čega čemu bi se kod nje mogao diviti (toliko su različite bile njene nežne crte lica i blage tamne oči od njegovih), kada je i ta lepota izbledela i kada je omršavila, u njenom izgledu nije bilo više ničega što bi budilo njegovo divljenje. Nikada on nije gajio velike nade, ali sada nade više nije imao da će njeno ime pročitati na ma kojoj strani svoje omiljene knjige. Mora se uzdati da će bar Elizabet sklopiti bračni savez dostojan svog društvenog položaja, jer se Meri udajom već vezala za staru i uglednu porodicu, koja raspolaže velikim bogatstvom, pa je time ukazala svu čast porodici, ali je zauzvrat nije primila: a Elizabet će se, danas-sutra, udati spram sebe.

Desi se ponekad da je žena naočitija u dvadeset devetoj nego deset godina ranije; i uopšteno govoreći, ako nije bilo bolesti ili strepnje, to je životno doba kada žena ne izgubi ništa od svoje privlačnosti. Bio je to slučaj i sa Elizabet, i dalje je bila ista ona naočita gospođica Eliot kao i pre trinaest godina, zato se ser Eliotu moglo oprostiti što je zaboravljao koliko joj je godina, ili se bar može smatrati samo delimično budalastim što je smatrao da su on i Elizabet u samom cvatu lepote među narušenom lepotom svih ostalih; jer je on jasno video koliko su ostarili ostali članovi njegove porodice i njegovi prijatelji. Odavno je njega već onespokojavala i svenula Enina lepota, Merina zapuštenost, tragovi vremena na licima u susedstvu i sve naglašenije bore u uglovima očiju ledi Rasel.

Elizabet nije baš u potpunosti mogla da se meri s ocem u pogledu ličnog samozadovoljstva. Trinaest godina bila je gospodarica Kelinč hola, i vladala je i upravljala njime s takvim samopouzdanjem i odlučnošću da niko ne bi ni pomislio da je mlađa nego što je bila. Trinaest je godina ona bila domaćica; ona je određivala pravila ponašanja u kući, ona je prva ulazila u kočiju i prva izlazila za ledi Rasel iz salona i trpezarija u okolini. Trinaest ju je zima videlo kako otvara sve istaknute balove koje je malobrojno susedstvo priređivalo, i trinaest ju je proleća ispratilo na put u London s ocem, da na nekoliko nedelja uživa u velikom svetu. Svega se ona ovoga sećala. A svest da joj je dvadeset i deveta izazivala je u njoj i žalost i strepnju; veoma je zadovoljna bila što je i dalje lepa kao i uvek, ali je osećala da se bliži opasnim godinama, i radovala bi se kada bi bila sigurna da će u narednoj godini ili dve, kako je i red, njenu ruku zatražiti neko baronetske krvi. Tada bi opet mogla uzeti knjigu nad knjigama s jednakim užitkom s kojim ju je uzimala u ranoj mladosti, a koju sada nije volela. Knjigu je omrzla jer bi joj pogled svaki put pao na sopstveni datum rođenja, nakon kog nije sledila beleška o braku, već o braku mlađe sestre; i više nego jednom ju je, kada je njen otac knjigu ostavio otvorenu na stolu u njenoj blizini, zatvorila i odgurnula od sebe, okrećući glavu od nje.

Povrh toga, doživela je i razočarenje na koje su je ta knjiga i naročito istorija njene porodice stalno podsećali. Njena očekivanja izneverio je upravo onaj zakoniti naslednik Vilijam Volter Eliot, štitonoša, čija je nasledna prava i njen otac tako veliku dušno potvrdio.

Dok je još bila veoma mlada, čim je saznala da će on, u slučaju da ne dobije brata, biti budući baronet, namerila je da se za njega uda, a i njen otac je oduvek smatrao da bi ona to trebalo da uradi. Nisu ga kao dete poznavali; ali uskoro nakon smrti ledi Eliot, ser Volter se trudio da se s njim upozna, i premda njegova nastojanja nisu naišla na srdačan doček, nastavio je da se trudi, pravdajući sve to skromnom mladalačkom povučenošću; i jednog proleća se, prilikom njihovog boravka u Londonu, kada je Elizabet bila u prvom cvatu lepote, gospodin Eliot našao prinuđen da s njima sklopi poznanstvo.

U to vreme je on bio veoma mlad, tek što je upisao studije prava; i Elizabet ga je smatrala veoma prijatnim, a potvrđene su i sve njene namere prema njemu. Pozvali su ga u Kelinč hol; o njemu su govorili i očekivali ga ostatak godine; ali on nikada nije došao. Narednog proleća su ga ponovo videli u gradu, i našli su da je jednako prijatan, i ponovo su ga ohrabrivali, pozivali i čekali, ali on opet nije došao; naredna vest koju su o njemu dobili bila je da se oženio. Umesto da svoju sreću potraži onako kako se očekivalo od naslednika kuće Eliot, on je nezavisnost pazario vezavši se za bogatu ženu niskog porekla.

Ser Volter mu je to silno zamerio. Smatrao je da je trebalo da se posavetuje s njim, kao sa glavom porodice, naročito što je on mladića tako javno primio pod okrilje – „Jer sigurno su nas svi videli zajedno“, primetio je, „jednom na aukcijskoj prodaji konja, i dva puta u Donjem domu.“ On je svoje negodovanje jasno izrazio, ali ono, po svoj prilici, nije uvaženo. Gospodin Eliot nije ni pokušao da se izvini, a pokazao je da nije željan ni dalje

pažnje porodice u istoj onoj meri u kojoj ga je i ser Volter smatrao nedostojnim iste: svaka veza među njima tad je prekinuta.

Elizabet se ovog neprijatnog događaja i nakon nekoliko godina sećala sa srdžbom, jer se on njoj bio mnogo dopao, a još više joj se dopadalo što je on očev naslednik, i njen naglašeni porodični ponos u njemu je video sasvim primerenog para za najstariju kćer ser Voltera Eliota. Nije bilo nijednog baroneta u knjizi koga bi ona tako rado i spremno priznala za sebi jednakog. Ali on se toliko bedno poneo da ona nikako nije mogla, iako je u tom trenutku (leto 1814. godine) bila u žalosti zbog smrti njegove žene, priznati da je on dostojan njene pažnje. Preko sramote njegovog prvog braka možda se i moglo preći, pošto nije bilo razloga verovati da postoji potomstvo koje bi je ovekovečilo, da on nije učinio nešto još gore; a on je, kako su im, kao što obično i biva, preneli dobronamerni prijatelji, s najvećim nepoštovanjem govorio o njima, a nadasve se uvredljivo i prezrivo izrazio o svom rodu i krvi, i položaju koji je trebalo da nasledi. To mu se nije moglo oprostiti.

Takva su bila osećanja i misli Elizabet Eliot; takve su njoj brige kvarile i takvi su joj nemiri unosili raznovrsnost u jednoličnost i otmenost, ništavnost u sreću njenog svakodnevnog života; takvim se osećanjima zanimala prilikom dugog ispraznog obitavanja u društvu u seoskoj sredini, i tako je popunjavala pustu dokolicu, koju nije mogla da ispuni ni korisnim zanimanjima van kuće niti talentima ili postignućima u njoj.

Ali sada je svemu ovome pridodato i jedno novo zanimanje i duševna tegoba. Njen otac je zapao u novčane neprilike. Znala je da on, uzimajući *Baronetstvo* u ruke, želi da skrene misli sa

velikih računa kod trgovaca i neprijatnih nagoveštaja gospodina Šeperda, njegovog zastupnika. Kelinčko imanje davalo je dobre prihode, ali oni nisu mogli da zadovolje ser Volterovo poimanje položaja dostojnog njegovog posednika. Dok je ledi Eliot bila živa, postojao je red, umerenost i štedljivost koji su ih držali u granicama njihovih prihoda; ali s njom je nestalo i ove trezvenosti u rasuđivanju i otad je on neprestano premašivao svoja primanja. On jednostavno nije mogao da troši manje; nije činio ništa do ono što je ser Volter Eliot neizostavno morao da čini; ali ma koliko nedužan u tome bio, ne samo da je sve dublje tonuo u dugove već je o njima sada i toliko često slušao da je postalo uzaludno da pokušava da ih i dalje taji, pa makar i delimično, od svoje kćeri. Prošlog proleća u gradu uputio joj je nekoliko nagoveštaja; čak je otišao toliko daleko i rekao: „Možemo li smanjiti izdatke? Smatraš li da postoji nešto na čemu možemo uštedeti?“, a Elizabet je, mora joj se odati priznanje, u prvom naletu straha ozbiljno sela da razmisli šta se može učiniti, i konačno je predložila dva moguća izlaza: da prestanu da daju nepotrebnu milostinju i da se uzdrže od kupovine novog nameštaja za salon; a ovim umesnim merama štednje kasnije je, sva srećna, dodala i predlog da ove godine izostave poklon koji svake godine kupuju za En. Ali te mere, ma koliko same po sebi bile valjane, nisu bile dovoljne da poprave prave razmere nesreće koja ih je zadesila, a koje je ser Volter uskoro bio prinuđen da prizna. A Elizabet nije imala da predloži nikakve ozbiljnije mere. Smatrala je da su se o nju silno ogrešili i da je nesrećna, a tako se isto osećao i njen otac; i nijedno nije moglo da se doseti načina da umanja troškove a da time ne dovedu u

pitanje svoje dostojanstvo i ne odreknu se udobnosti u takvoj meri da to može da se podnese.

Ser Volter je mogao da raspolaže samo jednim delom svog poseda; ali i da je mogao da otuđi i ceo posed, ni to mu ništa ne bi pomoglo. Pristao je da pod hipoteku stavi ono što je bilo u njegovoj moći, ali nije mogao da se unizi toliko da nešto proda. Ne; nikada neće na takav način ukaljati svoje ime. Kelinčko imanje trebalo bi da pređe nasledniku u ruke celo i netaknuto, kako ga je i on primio.

Za savet su se obratili svojim dvoma bliskim prijateljima, gospodinu Šeperdu, koji je živio u obližnjem trgovištu, i ledi Rasel; i činilo se da i otac i kći očekuju da će jedno od njih dvoje smisliti nešto što bi moglo potrti njihovu sramotu i umanjiti troškove a da oni pritom ne moraju da se liše svog ukusa i ponosa.

Gospodin Šeperd, ućtiv i oprezan pravnik, koji je, ma šta mislio i ma kako gledao na ser Voltera, radiji bio da od njega ništa neprijatno ne potekne, molio je da ga izuzmu od iznošenja makar i najsitnije sugestije i zamolio za dozvolu da im preporući da se potćine, kao što se samo po sebi podrazumevalo, izvrsnom sudu ledi Rasel, na ćiju se ćuvenu razboritost mogu osloniti da će predložiti baš one odlučne mere kakve i on sam želi da se poduzmu.

Ledi Rasel je vrlo revnosno i pažljivo prionula na ovo, i mnogo je i ozbiljno o tome razmišljala. Ona je pre bila žena zdrave nego brze pameti, pa je imala silnih poteškoća da donese bilo kakvu odluku, ponajviše zbog suprotstavljenosti dva osnovna načela. I sama je bila veoma poštena žena i imala istanćan osećaj ćasti; ali je i silno želela da poštedi osećanja ser Voltera, i brinula se za ugled porodice spram plemenitih poimanja o tome šta im po pravu pripada, kao što bi i svaki razborit i pošten ćovek to sagledao. Bila je dobrodušna, velikodušna, dobra

žena sposobna za snažna osećanja, ispravnog vladanja i strogih poimanja reda i manira, koji su se smatrali za ogledalo dobrog vaspitanja. Bila je obrazovana i, uopšteno govoreći, razborita i postojana; ali gajila je predrasude u korist nasleđa; cenila je položaj i ugled, zbog čega je bila pomalo slepa za mane onih koji su taj viši položaj i ugled imali.

Kako je bila udovica običnog viteza, dostojanstvu baronetstva ukazivala je dužno poštovanje; a Volter je, nezavisno od toga što joj je bio stari prijatelj, pažljiv sused, obazriv domaćin, suprug njene mile prijateljice, otac En i njenih sestara, ipak bio ser Volter, pa je prema njenim poimanjima polagao pravo na mnogo saosećanja i uvidavnosti s obzirom na sadašnje teškoće.

Moraju smanjiti troškove; tu nije bilo mesta sumnji. Ali je ona vrlo željna bila da se to učini tako da on i Elizabet što je manje moguće zbog toga trpe. Sastavila je plan štednje, sve precizno proračunala, i učinila ono što nikome na pamet nije palo: potražila je savet od En, koju, izgleda, niko drugi nije smatrao zainteresovanom za ovu stvar. Posavetovala se s njom i, u izvesnoj meri pod njenim uticajem, sastavila je plan smanjenja troškova, koji je naposletku iznela pred ser Voltera. Sve što je En predložila bilo je na strani poštenja a ne ugleda. Želela je ozbiljnije mere, ozbiljniju promenu, brže oslobađanje od duga, sa mnogo naglašenijom ravnodušnošću prema svemu osim prema poštenju i pravičnosti.

„Ako bismo uspeli uticati na vašeg oca da na sve ovo pristane“, rekla je ledi Rasel pregledajući list hartije, „mnogo toga bi se moglo učiniti. Ako pristane na ove mere, za sedam godina će se osloboditi svih dugova; i nadam se da ćemo uspeti da

ubedimo njega i Elizabet da Kelinč hol sam po sebi ima dostojanstvo kome ove mere štednje ne mogu naškoditi; i da čast ser Voltera Eliota u očima razboritih ljudi nikako neće biti umanjena ako se ponese kao principijelan čovek. Šta će on to učiniti što nisu i najuglednije porodice učinile ili bi trebalo da učine? Ne izdvaja se on od drugih u ovom smislu; a upravo je to izdvajanje ono što nam najviše patnje i zadaje; i što nas ponajviše tera na rđavo ponašanje. Velike nade gajim u to da će naše mišljenje odneti pobedu. Moramo biti odlučne i ozbiljne; jer je ipak red da dug plati onaj koji ga je i napravio; i premda se u velikoj meri mora imati obzira prema osećanjima jednog gospodina i glave porodice, kao što je vaš otac, ipak se još više obzira i poštovanja mora imati prema karakteru poštenog čoveka.“

Ovo je bilo načelo prema kojem je En želela da njen otac postupi, i želela je da ga prijatelji podstaknu da ga se drži. Smatrala je neophodnim i dužnošću podmiriti potraživanja poverilaca sa svom hitrinom koju mogu da obezbede obimne mere štednje, i smatrala je da je jedino takvo delanje dostojanstveno. Želela je da to bude obaveza i da se razume kao dužnost. Smatrala je da ledi Rasel ima velikog uticaja; ali je zbog strogog samoodricanja, koje je njena savest preporučivala, predosećala je da će ih teško ubediti da potpuno izmene navike, a verovatno i delimično. Kako je poznavala oca i Elizabet, bila je sklona verovanju da će za njih žrtvovanje jednog para konja biti tek malo manje bolno nego žrtvovanje oba, i tako dalje, kroz čitav spisak isuviše blagih mera ledi Rasel.

Od veoma je malog značaja bilo kako će Enini strogi zahtevi biti prihvaćeni. Ni ublaženi predlozi ledi Rasel nisu imali

nikakvog uspeha: to se ne može dozvoliti, ovo se ne može podneti. „Šta! Da se odrekemo svih životnih udobnosti! Putovanja, Londona, slugu, konja, bogatih ručkova... da se na sve strane steže i uteže! Da ne živimo ni kao obična gospoda, koja čak i ne pripadaju plemstvu! Ne, radije ću istog časa napustiti Kelinč hol nego u njemu ostati pod tako sramnim uslovima.“

„Napustiti Kelinč hol!“ Za ovo se odmah uhvatio gospodin Šeperd, kome je takođe u interesu bilo da ser Volter smanji troškove, i koji je bio potpuno uveren da se ništa neće moći učiniti ukoliko ne promene mesto stanovanja. Kako je ideja potekla upravo od onoga koji bi trebalo da donosi odluke, on se neće nimalo ustezati, rekao je, da prizna da i njegov sud naginje toj strani. Nije smatrao da ser Volter može materijalno izmeniti svoj stil života u kući koja je prosto nametala takvo gostoprimstvo i generacijsko dostojanstvo. Ali na bilo kom drugom mestu ser Volter bi sam mogao nesmetano da gospodari svojim životom i na njega bi se ugledali, a on bi određivao stil života, za koji god način uređenja svog domaćinstva da se odluči.

Ser Volter je pristao da napusti Kelinč hol; i nakon kratkog perioda sumnje i neodlučnosti, rešeno je veliko pitanje kuda da ode, i napravljen je prvi plan sprovođenja ove velike promene.

Na raspolaganju su mu bile tri mogućnosti: London, Bat ili neka druga seoska kuća. En je najviše želela ovo poslednje. Ona se nadala nekoj manjoj kući u susedstvu, gde bi i dalje mogla da uživa u društvu ledi Rasel, bude blizu Meri i da ima to zadovoljstvo da ponekad vidi kelinčka polja i šumarke. Ali En je snašla njena uobičajena sudbina, i odluka je pala upravo na

nešto suprotno njenim sklonostima. Nije volela Bat, i smatrala je da joj Bat ne prija; a odlučeno je da joj Bat postane novi dom.

Ser Volter je u prvi mah bio skloniji Londonu; ali je gospodin Šeperd smatrao da mu se ne može verovati da će u Londonu živeti štedljivo, i bio je dovoljno vešt da ga od te namere odgovori i prikaže mu Bat kao poželjnije mesto. Bilo je to mnogo bezbednije mesto za gospodina u njegovim prilikama; tamo može biti važan uz srazmerno male troškove. Dvema značajnim prednostima Bata u odnosu na London, naravno, data je sva moguća težina: na mnogo je zgodnijoj udaljenosti od Kelinča, svega osamdeset kilometara, a ledi Rasel u Bat odlazi svake zime; i na veliko zadovoljstvo ledi Rasel, koja je odmah pomislila na Bat kada je predložena promena mesta boravka, ser Voltera i Elizabet konačno su ubedili da poveruju da boravkom u Batu neće ugroziti ni svoje dostojanstvo ni svoju udobnosti.

Ledi Rasel je osetila potrebu da se usprotivi njoj poznatim željama svoje mile En. Bilo bi previše očekivati od ser Voltera da se unizi boravkom u maloj kući u sopstvenom susedstvu. I samoj En bi to teže palo nego što može i da predvidi, a za ser Voltera bi bilo strašno. A što se tiče Enine netrpeljivosti prema Batu, smatrala ju je za predrasudu i pogrešno mišljenje nastalo, na prvom mestu, zbog toga što je nakon majčine smrti provela tamo tri godine na školovanju; a za drugi razlog ove netrpeljivosti smatrala je Enino potišteno stanje duha one jedne zime, koju je s njom tamo provela.

Ledi Rasel je volela Bat i mislila je, ukratko, da on svima mora goditi; a što se zdravlja njene mlade prijateljice ticalo, svaka će se opasnost izbeći time što će sve tople mesece provesti s njom

u Kelinčkom letnjikovcu; bila je to, zapravo, promena koja mora goditi i zdravlju i stanju duha. En je veoma retko odlazila od kuće i suviše je malo sveta videla. Nije bila naročito vedra duha, a šire društvo će to popraviti. Želela je da je predstavi svetu.

Na nepoželjnost ma koje druge kuće u istom susedstvu, kod ser Voltera je svakako u velikoj meri uticala i jedna okolnost, koja je bila značajan deo plana, a koja je srećno bila umetnuta još na samom početku. Ne samo da je morao da ode iz svog doma već je morao da ga preda u ruke drugima; što bi ozbiljno na probu stavilo moralnu čvrstinu i mnogim snažnijim glavama od ser Volterove. Kelinč hol se mora izdati. Ovo je, doduše, bila velika tajna koju nije hteo reći nikome van njihovog kruga.

Ser Volter ne bi podneo poniženje kada bi se saznalo da je iznajmio kuću drugome. Gospodin Šeperd je jednom prilikom pomenuo reč „oglas“, ali nikada se više nije usudio da ponovo načne tu temu. Ser Volter je odbacio pomisao da se kuća na ma koji način ponudi; zabranio je i davanje i najmanjeg nagoveštaja da mu je to namera; i bio je voljan da pristane da je izda samo pod pretpostavkom da se za nju spontano zainteresuje neki izvrsni molilac, i to samo pod njegovim uslovima i samo tako da mu se dâ na znanje da mu time čini veliku milost.

Kako samo brzo pronalazimo razloge da odobrimo ono što nam se dopada! A ledi Rasel imala je još jedan izvanredan razlog da želi da se ser Volter i njegova porodica sklone sa sela. Elizabet je u poslednje vreme počela da razvija blisko prijateljstvo, koje je ona rada bila da osujeti. Bilo je to prijateljstvo s kćerkom gospodina Šeperda, koja se sa dvoje dece vratila ocu nakon nesrećnog braka. Bila je ona pametna mlada žena, koja je